

รายงานผลการวิเคราะห์ขีดความสามารถ ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร

ภายใต้โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs
ภาคการผลิตเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community : AEC)

ฉบับปรับปรุง
ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2554

สนับสนุนโดย

จัดทำโดย

สารบัญ

อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร

หน้า

1. บทคัดย่อ	1
2. องค์ประกอบสำคัญของ AEC Blueprint	5
3. สรุปประเด็นสำคัญที่รวบรวมจากอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร	7
4. การวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน	10
ภาคผนวก	18

บทคัดย่อ

สถานการณ์แข่งขันทางเศรษฐกิจสูงมากในปี ปัจจุบันได้ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ปรับตัวเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจและความอยู่รอดจากการแข่งขันเสรีในระบบทุนนิยม ประเทศในอาเซียนสามารถเป็นได้ทั้งพันธมิตรและคู่แข่งทางการค้าของไทย ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมต่าง ๆ ของไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร เป้าหมายและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการเข้าร่วมการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยเป้าหมายหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การเป็นศูนย์กลางการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรในอาเซียน จากความเชื่อถือในมาตรฐานและคุณภาพของไทย การทำตลาดในประเทศอาเซียนโดยเฉพาะประเทศ CLMV และอินโดนีเซีย รวมทั้งการร่วมลงทุนกับประเทศในอาเซียนเพื่อโอกาสในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ

การให้ได้มาซึ่งเป้าหมายข้างต้นจะต้องมีการ บริหารจัดการ ต้นทุนการผลิตสามารถแข่งขันได้ /มีแรงงานมีคุณภาพ และเพียงพอกับความต้องการ /การทบทวน แก้ไข กฎ และระเบียบ เช่น มาตรฐานต่าง ๆ สำหรับสินค้าส่งออก เพื่อให้ผลิตสินค้าเกรครองเพื่อแข่งขันกับสินค้าจีนและตอบสนองกำลังซื้อระดับต่ำลง/ การสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง เช่น ลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ให้ความช่วยเหลือ พิเศษแก่ผู้ประกอบการ เรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ ฯลฯ

อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร

เครื่องจักรกลการเกษตร (Agricultural Machinery) หมายถึง เครื่องจักรที่ใช้ใน ภาคเกษตรกรรม เกี่ยวกับพืชและสัตว์ ทั้งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการทุนแรง การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การเพิ่มคุณภาพ การแปรรูปผลผลิตเกษตร และการสนับสนุนระบบการผลิตทางการเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งมีบทบาทด้านการใช้งานในภาคเกษตรกรรมของประเทศเป็นสำคัญอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร เป็น อุตสาหกรรมสนับสนุน (Supporting Industry) ที่ผลิตปัจจัยการผลิตหรือบริการให้กับอุตสาหกรรมเกษตร มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยรวมของอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น โดย อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรสนับสนุนอุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น การผลิตและแปรรูปอุตสาหกรรม เกษตร อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล อุตสาหกรรมไม้และเครื่องเรือน ฯลฯ และสร้าง มูลค่าให้กับอุตสาหกรรมต้นน้ำ เช่น การหล่อโลหะ การตีขึ้นรูป การชุบเคลือบผิว ฯลฯ รวมทั้งเชื่อมโยงการ ให้บริการทางการเกษตร และอุตสาหกรรมปลายน้ำ อื่น ๆ เข้าด้วยกัน โครงสร้างของอุตสาหกรรมฯ จากรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ดังนี้

1. การผลิตเครื่องจักรกลการเกษตร

1.1 ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ตามประเภทการประกอบกิจการโรงงาน อุตสาหกรรมลำดับที่ 66-70 ที่ดำเนินกิจการ เกี่ยวกับเครื่อง จักรกลการเกษตร มีจำนวนสถานประกอบการ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ที่จดทะเบียนไว้กับ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ประมาณ 2,370 ราย เงินทุนจดทะเบียน 18,691,464 ล้านบาท ใช้แรงงานในอุตสาหกรรมจำนวน 29,375 คน ส่วนมากเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมมีลักษณะการผลิตสินค้ามากกว่า 1 ประเภทผลิตภัณฑ์ ทำให้ไม่สามารถทราบกำลังการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรที่แท้จริงได้¹

1.2 เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตสามารถแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ

1) ระดับ High-End Technology มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ใช้เครื่องจักรที่มีความละเอียดสูง ส่วนมากเป็นบริษัทรว มทุนกับต่างประเทศ มีการลงทุนสูง และได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล

2) ระดับ Middle-End Technology เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตมีความแม่นยำพอสมควร ส่วนมากเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งรับจ้างผลิตชิ้นส่วนยานยนต์และรับช่วงการผลิต

¹ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

3) Low-End Technology เครื่องจักรที่ใช้มีความแม่นยำหรือความเที่ยงตรงน้อย ทำให้มีความสามารถเพียงผลิตชิ้นส่วนทั่วไปหรือชิ้นงานที่มีราคาต่ำ ได้แก่ ผู้ประกอบการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลการเกษตร และรับจ้างผลิตชิ้นส่วนทั่ว ๆ ไปหรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร

1.3 โครงสร้างต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนด้านวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน ซึ่งใช้เหล็ก กัลวาไนซ์เป็นส่วนประกอบหลักร้อยละ 79.29 (วัตถุดิบภายในประเทศร้อยละ 35.78 วัตถุดิบต่างประเทศร้อยละ 43.51) และต้นทุนด้านแรงงาน ร้อยละ 4.55 ต้นทุนด้านพลังงาน ร้อยละ 3.82 และต้นทุนอื่น ๆ ร้อยละ 12.34 ตามลำดับ

การนำเข้าและส่งออก²

อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ และมีการผลิตภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า โดยข้อมูลการผลิตและการบริโภคเครื่องจักรกลการเกษตรไทยไม่เคยมีการสำรวจและ ไม่มีรายงานการศึกษา จึงจำเป็นต้องประมาณการจากข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า ในปี พ.ศ. 2550-2553 ประเทศไทยผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 16.68 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 25,300 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 และบริโภคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 13.22 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 46,700 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553

การค้าเครื่องจักรกลการเกษตรของไทยในปี พ.ศ. 2553 มีมูลค่าประมาณ 42,400 ล้านบาท แยกเป็นการนำเข้าประมาณ 31,900 ล้านบาทผลิตภัณฑ์นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ แทรกเตอร์เพื่อการเกษตร รองลงมา ได้แก่ เครื่องสูบน้ำแบบหมุนเหวี่ยง รถเกี่ยวรวงข้าว เครื่องฉีดพ่นทางการเกษตร และเครื่องคัดแยกขนาดเป็นต้น และการส่งออกประมาณ 10,500 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ แทรกเตอร์เดินตามรองลงมา ได้แก่ เครื่องสีและขัดธัญพืช แทรกเตอร์เพื่อการเกษตร เครื่องสูบน้ำ และเครื่องเกี่ยวรวงข้าวเป็นต้น

การนำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีสูง (High-End Technology) จากประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และอิตาลี เป็นต้น โดยนำเข้าแทรกเตอร์เพื่อการเกษตรประมาณ 11,000 ล้านบาท หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดจากประเทศญี่ปุ่นและจีนคิดเป็นร้อยละ 62 ของการนำเข้าทั้งหมด และเป็นที่น่าสังเกตว่า แนวโน้มการนำเข้าจากประเทศจีนจะเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากมีสัดส่วนการนำเข้าระหว่างปี พ.ศ. 2552-2553 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.30 เป็นร้อยละ 26.25

² สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

การส่งออก ส่วนใหญ่จะส่งออกเครื่องจักรสำหรับการเกษตรประเภทที่กลุ่มประเทศอาเซียน ต้องการใช้เพื่อการทำนาและทำไร่ธัญพืช โดยส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 57.11 ส่วนมากส่งออกไปยังประเทศกัมพูชาและสปป.ลาว สินค้าที่ส่งออกสำคัญคือ แทรกเตอร์เดินตามและ แทรกเตอร์เพื่อการเกษตรขนาดเล็ก รองลงมาส่งออกไปยังประเทศพม่าและอินเดีย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าการ ส่งออกรถเกี่ยววนวดข้าวมีอัตราการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นและการส่งออกไปประเทศอินเดียเป็นตลาดที่ควรได้รับความสนใจมากขึ้นในประเภทสินค้า เครื่องสีและขัดธัญพืช และเครื่องเกี่ยววนวด เนื่องจากมีอัตราการส่งออก เพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง โดยที่ประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีพื้นที่การเกษตรที่ใหญ่กว่าไทยหลายเท่า

จากการศึกษาในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าปีพ.ศ.2552 เป็นปีที่การนำเข้าเครื่องจักรกลการเกษตรอยู่ใน ภาวะชะงัก การนำเข้าและการส่งออกของแต่ละประเทศส่วนใหญ่ลด เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำใน ประเทศสหรัฐอเมริกาและในยุโรป แต่จุดเด่นของการนำเข้าเครื่องจักรกลการเกษตรคือ แนวโน้มความต้องการ เครื่องจักรกลการเกษตรยังคงอยู่ในระดับสูง ทำให้ระหว่างปีพ.ศ. 2550-2553 การส่งออกและการนำเข้า ระหว่างปีพ.ศ. 2550-2553 มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 26.25 ส่วนมูลค่าลดลงเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 0.31 แสดงให้เห็นว่าไทยมีศักยภาพในการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อส่งออกมีปริมาณเพิ่มขึ้น ที่สำคัญ ได้แก่ แทรกเตอร์เดินตาม แทรกเตอร์เพื่อการเกษตรขนาดเล็ก เครื่องสูบน้ำ เครื่องสีและขัดธัญพืช และเครื่องเกี่ยววนวดข้าว ส่วนการนำเข้ามีปริมาณเครื่องจักรนำเข้าค่อนข้างคงที่แต่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น เฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 5.90 โดยนำเข้าเครื่องจักรกลประเภทที่มีเทคโนโลยีระดับ High-End Technology และยังไม่มีการผลิตในประเทศ เนื่องจากการแข็งค่าของเงินบาทในช่วงปี พ.ศ.2553 ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า แม้ความต้องการใช้เครื่องจักรภายในประเทศจะคงที่ แต่ประเทศไทยยังมีศักยภาพในการผลิต เพื่อส่งออกเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับความต้องการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรโดยเฉพาะในตลาดกลุ่มประเทศ อาเซียนที่จะยังคงมีความต้องการสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาประเภทของเครื่องจักรกลการเกษตร พบว่า แทรกเตอร์ รถเกี่ยววนวดข้าว เครื่องสูบน้ำ เครื่องสีและขัดธัญพืช เครื่องฉีดพ่นทางการเกษตรมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ ประเทศกำลังพัฒนาที่มีพื้นฐานทางเกษตรได้เห็นความสำคัญของการปรับปรุงวิธการ ผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อให้เกิดการสูญเสียผลผลิตน้อยที่สุด ประกอบกับบทบาทของภาคการเกษตร ซึ่งจะเป็นแหล่งผลิตทั้งอาหารและเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมัน การผลิตสินค้าเกษตรจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง เพิ่มทั้งปริมาณและขนาดพื้นที่ เพื่อรองรับความต้องการทั้งพลังงานและความมั่นคงทางอาหารเครื่องจักรกล การเกษตรจึงมีคู่ทางการค้าที่ค่อนข้างดีในอนาคต

ภาคเกษตรของไทยได้ก้าวหน้าไปมากและมีแนวโน้มชัดเจนว่าเกษตรกรจะประกอบการโดยอาศัย เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการใช้เครื่องจักรกล การเกษตรทำการเกษตรมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรก็เห็นแนวโน้มนี้

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

และได้ผลิตเพื่อสนองความต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ อีกทั้งยังมีการคาดการณ์ว่าจะมีการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรในปีพ.ศ. 2554-2555 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 29,000 ล้านบาท และ 34,000 ล้านบาทตามลำดับ

องค์ประกอบสำคัญของ AEC Blueprint

การเป็นตลาดเดียว ฐานการผลิตร่วมกัน	ส่งเสริมขีดความสามารถ ในการแข่งขัน	การพัฒนาเศรษฐกิจอย่าง เสมอภาค	การบูรณาการเข้ากับ เศรษฐกิจโลก
- เปิดเสรีการค้าสินค้า (AFTA) - เปิดเสรีการค้าบริการ (AFAS) - เปิดเสรีการลงทุน (AIA) - เคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างกันได้ดีขึ้น - เปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือ - รวมกลุ่มสาขาสำคัญ	- ส่งเสริมการสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ - นโยบายการแข่งขัน - การคุ้มครองผู้บริโภค - ทรัพย์สินทางปัญญา - กฎระเบียบภาษีอากร - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ	- ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนา ระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ เช่น - การพัฒนา SMEs - แผนงานการริเริ่มการรวมตัวอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI)	- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น - การจัดทำเขตการค้าเสรี - การสร้างเครือข่ายในการผลิต / จำหน่าย เป็นต้น

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

AEC Blueprint ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ซึ่งอ้างอิงมาจากเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนตามแถลงการณ์บาห์ลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II)

(1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market and Production Base) โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น ได้แก่ การยกเลิกภาษีศุลกากร การยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้อยู่ (NTBs) กำหนดมาตรฐานอาเซียน การปรับปรุงกฎด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า การอำนวยความสะดวกทางการค้า การปรับประสานพิธีการศุลกากร การจัดตั้ง ASEAN Single Window ปรับประสานมาตรฐานและลดอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าและ การเปิดเสรีภาคบริการ และการลงทุน

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

(2) การพัฒนาไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง (Highly Competitive Economic Region) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งจะให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจ เช่น การมี กฎหมายสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ) และความร่วมมือด้านพลังงาน มาตรการภาษีที่เหมาะสม (Taxation) การส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

(3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค มีความเท่าเทียม กันในแต่ละประเทศ (Equitable Economic Development) สนับสนุนและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) การลดช่องว่างระดับการพัฒนา ระหว่างประเทศสมาชิกใหม่และสมาชิกเก่า ผ่าน โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการ Initiative for ASEAN Integration (IAI) และ ASEAN-help-ASEAN Programs เป็นต้น

(4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (Integration into Global Economy) เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี การให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนภายใต้เขตการลงทุนอาเซียน (AIA) กับนักลงทุนภายนอกอาเซียน และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต จำหน่าย เป็นต้น

ประเทศในอาเซียนมีความหลากหลายและความพร้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป มีทั้งกลุ่มที่มีความชำนาญในด้านเทคโนโลยี กลุ่มที่เป็นฐานการผลิต และกลุ่มที่มีทรัพยากรและแรงงานสำหรับการผลิต ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่ของแต่ละประเทศให้เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีโอกาสการเป็นฐานการผลิตให้อุตสาหกรรมไทย ซึ่งอาจจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องการย้ายฐานการผลิตของบางอุตสาหกรรมออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน และแรงงานกึ่งฝีมือ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร สิ่งทอ เฟอร์นิเจอร์ แปรรูปผลิตภัณฑ์ไม้ หรือการร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น ทั้งภาครัฐและเอกชนไทยควรให้ความสำคัญกับ AEC เร่งปรับตัว ซึ่งใช้โอกาสจากการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในสาขาที่ไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงในหลาย ๆ สาขา อาทิเช่น สาขาผลิตภัณฑ์อาหาร ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ส่วนที่ 1 สรุปประเด็นสำคัญที่รวบรวมจากอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร

1. ผลกระทบของผู้ประกอบการ

1.1 ด้านลบ

- วัตถุดิบ การผลิต ต้นทุนการผลิต และมาตรฐาน
 - เทคโนโลยีการผลิตและมาตรฐานของไทยอยู่ในระดับแนวหน้าของอาเซียน
 - ต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับสูง เนื่องจากต้นทุนที่เกิดจากทางภาครัฐ เช่น ภาษี ค่าแรงขั้นต่ำ
 - ต้นทุนการผลิตมีสัดส่วนสูงกว่าต้นทุน ด้านอื่น เนื่องจากมีการใช้เหล็กภายในประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมเหล็กในไทย มีการแข่งขันน้อย และรัฐบาลให้การสนับสนุน ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเครื่องจักรกลฯ สูง ส่งผลต่อเกษตรกร ผู้ซื้อ หากต้นทุน ที่ผลิตเครื่องจักรกลจากต่างประเทศต่ำกว่า ไทยจะเสียโอกาสในการแข่งขัน
 - วัตถุดิบของไทยมีราคาแพงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน
 - มาตรฐานของประเทศไทยสูงมาก ผู้ประกอบการจำเป็นต้องผลิต ตามมาตรฐานในประเทศ ทำให้ต้นทุนสูง ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจีนที่นำเข้ามาจำหน่ายในประเทศเพื่อนบ้านด้วยราคาและคุณภาพที่ต่ำกว่าได้
- แรงงานภายในประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพ
 - SMEs ไทยยังไม่สามารถขยาย การผลิต ได้ เนื่องจากไม่มีแรงงาน ซึ่งในปัจจุบันก็ต้องทำการเปิดโรงเรียนสอนวิศวกรเอง เนื่องจากการศึกษาวิศวะในปัจจุบันยังไม่สามารถสร้างเครื่องจักรได้เอง
 - ทักษะของแรงงานในการทำงานกับ อุตสาหกรรมนี้ไม่มีความน่าสนใจหรือทัดเทียมกับ อุตสาหกรรมอื่น
 - มีการรวมตัวกันในคลัสเตอร์เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
 - มีการขาดแรงงานที่มีฝีมือ ส่วนใหญ่ใช้เวลานานในการฝึกแรงงานต่างด้าว ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่มากขึ้นเช่นกัน เพราะ แรงงานที่จบระดับปริญญาตรีจะไม่ นิยมเข้ามาทำในอุตสาหกรรมนี้
 - ค่านิยมแรงงานในการทำงานในบริษัทที่มั่นคง เช่น วิศวกรอยากไปทำงานในบริษัทใหญ่ ๆ ทางรัฐบาลควรมีการส่งเสริมและ ประชาสัมพันธ์ ในการเปลี่ยนค่านิยมของวิศวกรไทยให้เปลี่ยนความคิดในเรื่องของการทำงานด้วยความท้าทายให้มากขึ้น
 - แรงงานที่มีทักษะก็อาจจะถูกดึงตัวและย้ายไปทำงานที่ต่างประเทศ

- ตลาดสินค้า และลูกค้า
 - ผู้ประกอบการจะแข่งขันได้ต้องเน้นในเรื่องของการบริการหลังการขาย
- อัตราภาษี ระเบียบพิธีการศุลกากร
 - ภาษีนำเข้าวัตถุดิบรวมแล้วสูงกว่าการนำเข้าเครื่องจักรสำเร็จจากต่างประเทศ
- อื่น ๆ
 - ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศเวียดนามมีแรงงานที่มีความสามารถ ทียบเท่ากับประเทศไทย แต่วิศวกรของไทยไม่ชอบเข้ามาทำงานที่เป็น SMEs
 - มีการจัดตั้งสถาบันปวส. และ ปวช. เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรม

2. ความท้าทาย/โอกาส

2.1 เชิงรุก/เชิงรับ

- การทำตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน

3. สิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

- ส่งเสริมข้อมูลที่ยังเข้าไม่ถึงผู้ประกอบการในเรื่องของนโยบายที่จะส่งเสริม SMEs ส่งเสริมสินเชื่อสำหรับผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรต้องมีการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น
- มีปัญหาในเรื่องของแรงงานด้านภาษาหลาย ๆ ภาษา
- ต้นทุนที่สูงเนื่องจากเหล็กที่เกิดจากการนำเข้าที่อยากให้ภาครัฐช่วยเหลือ และหากมีการตั้ง Hub ต่างประเทศได้ก็จะเป็นการช่วยธุรกิจให้อุตสาหกรรมเหล่านี้ด้วย อีกทั้งเรื่องเงินทุนสินเชื่อยังมี ความขาดแคลน สำหรับเรื่องของ R&D จากทางภาครัฐยังไม่เพียงพอ แรงงานวิชาชีพที่เป็นปวส . หรือ ปวช.ยังขาดอยู่ แต่ส่วนที่ส่งผลต่อการศึกษาระบบคือ มาตรฐานการวัดผลการศึกษาในการ วัดศักยภาพหรือขีดความสามารถ ทำให้บุคลากรสมัยใหม่ไม่ยอมทำงานที่ต้องใช้ความท้าทายมาก เท่าที่ควร อีกทั้งยังมีความต้องการข้อมูลสำหรับการเจาะตลาดใหม่น้อย
- การส่งเสริมในการขยายตลาด ต่างประเทศมีน้อย ทั้งที่เครื่องจักรกลทางการเกษตรมีโอกาส ในการ ขยายไปสู่ต่างประเทศได้มาก เนื่องจากเครื่องจักรทางการเกษตรของไทยถือว่าเป็นอันดับต้น ๆ ของ ประเทศอาเซียน ในปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรจากทางประเทศญี่ปุ่น (มีราคาแพงมาก) จีน (ใช้แล้ว ทิ้ง) แต่ของประเทศไทยมีชื่อเสียงที่ดี แต่ยังขาดเรื่องของการสนับสนุนจากทาง ภาครัฐ SMEs จะไม่ รู้ขั้นตอนในการดำเนินการในต่างประเทศ

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

- แก้ปัญหาภาษีนำเข้า จากการนำเข้า ชิ้นส่วนและอะไหล่มาประกอบเอง ในประเทศ ซึ่งต้องมีการเสียภาษีมากกว่าการซื้อเครื่องจักรสำเร็จจากต่างประเทศซึ่งเสียภาษีย้อยละ 5 แต่หากนำเข้าจาก ASEAN จะไม่มีภาษี
- การสนับสนุน เกษตรกร จากทาง ภาครัฐ ให้มากขึ้น เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่คือ เกษตรกร มีความต้องการเงินทุนในการซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร โดยปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงิน โดยเสียดอกเบี้ยสูง
- การสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนใน SMEs ขนาดเล็กและกลางเพื่อที่จะสามารถขยายการผลิตได้
- แก้ปัญหาแรงงานขาดแคลน ต้องการวิชาชีพทางด้านเครื่องจักรกลเหล่านี้
- การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ปัจจุบันการ นำเข้า วัตถุดิบ ต้องเสีย ภาษีนำเข้า สูงและ ไม่มีการจัดหมวดหมู่ที่ชัดเจน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน

• ปัจจัยของ AEC ที่ส่งผลต่ออุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร

การเปิด AEC ส่งผลต่ออุตสาหกรรมนี้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการผลิตและเทคโนโลยีด้านเครื่องจักรกลการเกษตรของไทยอยู่ในอันดับต้น ๆ ของอาเซียน กอปรกับราคาดัชนี ผลเกษตรกรรมของตลาดโลกสูงขึ้นมาก จากภัยธรรมชาติและภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน การส่งออกเครื่องจักรกลการเกษตรจะส่งออกเครื่องจักรประเภทที่กลุ่มประเทศอาเซียนต้องการใช้เพื่อการทำนาและทำไร่ธัญพืช โดยส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 57.11 ได้แก่ ประเทศกัมพูชาและ สปป.ลาว สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่ คือ แแทรกเตอร์เดินตาม และแทรกเตอร์เพื่อการเกษตร ขนาดเล็ก รองลงมา ได้แก่ ประเทศพม่า และอินเดีย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การส่งออกรถเกี่ยวนาชนิดหัวมีอัตราการส่งออกเพิ่มสูงมาก และอินโดนีเซียเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในระยะหลัง เนื่องจากมีพื้นที่การเกษตรที่ใหญ่กว่าไทยหลายเท่า

อินโดนีเซีย เป็นอีกหนึ่งตลาดที่น่าสนใจของไทยจากจำนวน ประชากรของอินโดนีเซีย มีมากเป็นอันดับห้าของโลก รองลงมาจาก จีน อินเดีย รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ และมีอาณาเขตพื้นที่กว้างขวางมากเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก เพราะเป็นประเทศหมู่เกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก จากการวิเคราะห์ของ BOI พบว่า³

ปัจจุบัน อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรของไทยมี ความก้าวหน้ากว่าอินโดนีเซียมาก และอินโดนีเซียเองก็มีความต้องการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของไทย ซึ่งมีคุณสมบัติเด่นเรื่องความแข็งแรงทนทาน เครื่องจักรกลการเกษตรของไทยที่อินโดนีเซียต้องการ เป็นเครื่องจักรกลการเกษตร ที่ไทยใช้ในสมัยก่อน อาทิ รถไถเดินตาม เครื่องเกี่ยวข้าว เครื่องนวดข้าว ซึ่งไทยเลิกใช้แล้ว ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเครื่องจักรเหล่านี้ให้ผลผลิตต่ำกว่า เครื่องจักรรุ่นใหม่ ๆ ที่กำลังออกสู่ตลาด ดังนั้นตลาดเครื่องจักรกลการเกษตรในอินโดนีเซีย จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับเครื่องจักรกลแบบช่วยผ่อนแรง (Hand Tools) มากกว่าไปลงทุนเครื่องจักรกลแบบใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ที่สำคัญในปี 2553 อินโดนีเซียมีการนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 39 ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแผน พัฒนาเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ที่กำหนดว่าต้องแล้วเสร็จให้ได้ภายในปี 2557 คือ การเพิ่มผลผลิตภาคเกษตรรวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ

ขณะนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียได้เปิดกว้างให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนอย่างเสรี โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนในกลุ่มที่ใช้แรงงานเป็นหลัก และยังช่วยเหลือเกษตรกรสนับสนุนดอกเบี้ยเงินกู้ในการซื้อเครื่องจักรถึงร้อยละ 8 จากดอกเบี้ยปกติร้อยละ 14 นอกจากนี้ ยังมีความตกลงทางการค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซียที่จะช่วยขยายฐานการค้าในกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงเครื่องจักรกลการเกษตรของไทยอีกทางหนึ่ง

³ http://www.boi.go.th/thai/download/publication_economy_extra/329/Indo-Thai.pdf

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

สำหรับสถิติการนำเข้าเครื่องจักรกลของไทยไปอินโดนีเซีย ในปี 2553 อันดับ 1 คือ เครื่องอัดฉีดใช้ในเครื่องทำความเย็น มีมูลค่า 145.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴ เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 14.6 อันดับ 2 คือ ส่วนประกอบปืนจั่น เครื่องเกรด เครื่องบดถนน และเครื่องพ่นแรงอื่น ๆ มีมูลค่าการนำเข้า 40.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴ เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ร้อยละ 3 อันดับ 3 คือ เครื่องตัด ขุด และตัดย้ายแบบหมุนได้มีมูลค่าการนำเข้าจากไทย 31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴ เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.7

ส่วนเครื่องจักรกลการเกษตรที่มีความต้องการอย่างมากในอินโดนีเซียและมีอัตราการขยายตัวในการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ได้แก่ เครื่องสูบน้ำแบบหมุนเหวี่ยง ส่วนประกอบเครื่องฉีดพ่นในการเกษตร เครื่องฉีดพ่น และเครื่องยกแบบสายพาน

หากสรุปโอกาสทองของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรไทยในอินโดนีเซียอย่างสั้น ๆ จะเห็นว่าอินโดนีเซียมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนเป็นตลาดใหญ่ที่มีศักยภาพสูง โครงสร้างพื้นฐานดีและอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรใกล้เคียงกับไทย ที่สำคัญทั้งสองประเทศอาจเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในด้านการผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์และการประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อส่งออกไปยังตลาดโลก ผู้ประกอบการไทยจึงไม่ควรมองข้ามอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรและแปรรูปเกษตรในอินโดนีเซีย เชื่อว่าจะสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจได้แน่ เพราะเครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นสินค้านำเข้าสำคัญอันดับต้น ๆ ของอินโดนีเซียในปัจจุบัน

• ศักยภาพอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร

การคาดการณ์ว่าจะมีการผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรในระหว่างปีพ.ศ. 2554–2555 คิดเป็นมูลค่าอยู่ที่ประมาณ 29,000 ล้านบาท และ 34,000 ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้ การส่งออกและการนำเข้าระหว่างปีพ.ศ. 2550–2553 มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 26.25 ต่อปี ส่วนมูลค่าลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.31 ต่อปี⁴ แสดงให้เห็นว่า ไทยมีศักยภาพการผลิตเครื่องจักรกลเพื่อส่งออกมีปริมาณเพิ่มขึ้น ที่สำคัญ ได้แก่ แทรกเตอร์ เติมน้ำมัน แทรกเตอร์เพื่อการเกษตรขนาดเล็ก เครื่องสูบน้ำ เครื่องสีและขัดธัญพืช และเครื่องเกี่ยววนวดข้าว ส่วนการนำเข้ามีปริมาณเครื่องจักรนำเข้าค่อนข้างคงที่เฉลี่ยร้อยละ 0.37 ต่อปี แต่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.90 ต่อปี โดยนำเข้าเครื่องจักรประเภทที่มีเทคโนโลยีระดับ High-End Technology และยังไม่มีการผลิตในประเทศ

ปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรคือ คุณภาพ มาตรฐานการผลิต ความร่วมมือระหว่างผู้ผลิต การสนับสนุนจากภาครัฐ การพัฒนาที่เป็นไปอย่างไม่มีระบบและขาดประสิทธิภาพ การขาดความเชื่อถือในสายตาของผู้ใช้ภายในประเทศ จึงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าที่ควรและหากอยู่ภายใต้สภาวะข้อตกลงเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรจะมีศักยภาพในการแข่งขันด้านการตลาดที่ต่ำลงเรื่อย ๆ และอาจจะประสบปัญหาในอนาคต

⁴ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

ปัญหาของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรคือ ยังมีความจำเป็นต้องนำเข้าชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานเทคโนโลยี (High-End Technology) ไม่มีการผลิตในประเทศ และในเวลาเดียวกันต้องแข่งขันกับเครื่องจักรสำเร็จรูปจากต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรที่ชัดเจน เพื่อเพิ่มผลิตภาพด้านการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งยกระดับเทคโนโลยีการผลิตให้สูงขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการทั้งภายในและต่างประเทศ

• ปัจจัยแห่งความสำเร็จของอุตสาหกรรม (Critical Success Factor Analysis: CSF)

CSF เป็นเสมือนเครื่องมือหรือวิธีการให้ฝึกการแยกแยะและวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่จะเร่งดำเนินการให้ดีที่สุด เพื่อการบรรลุเป้าหมายการประกอบการที่เหนือกว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ

แมคคินซี (McKinsey) ได้แนวคิดการใช้ CSF ซึ่งเป็นหลักการทำสงครามของทหาร แมคคินซีได้วิเคราะห์การเติบโตของการวางแผนธุรกิจ (Business Planning) ในช่วงปลายทศวรรษ 1990's และเห็นว่า CSF เป็นเครื่องมืออันหนึ่งของผู้บริหารในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการและการดำเนินธุรกิจ ซึ่งนอกเหนือจากการเรียงลำดับความสำคัญ ยังเป็นเครื่องมือตรวจสอบความแข็งแกร่งขององค์กรในการบรรลุเป้าประสงค์ที่สำคัญคือ ด้านการตลาด

ยุทธศาสตร์การตลาดที่ดี โรนัล ดาเนียล⁵ ใช้ CSF เป็นเครื่องมือในการจัดการด้านธุรกิจภายใต้วิกฤติและได้ร่วมกันเขียนบทความวิจัยการตลาดทางด้านนี้ไว้ในวารสาร "Harvard Business Review" ฉบับเดือนกันยายน 1961 ซึ่งการวิเคราะห์ธุรกิจได้ชี้ว่า การมีข่าวสารข้อมูลมากเกินไปโดยปราศจากการเน้นปัจจัยสำคัญทำให้ฝ่ายจัดการเสียเวลาในการวิเคราะห์และผลที่ได้ยังนำไปสู่ข้อสรุปทางการตลาดที่ผิดพลาดอีกด้วย นำไปสู่การลดขีดความสามารถขององค์กรในการแข่งขัน การลดภาระจากการรวบรวม วิเคราะห์ และตัดสินใจทางธุรกิจบนข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ดาเนียลได้กำหนดปัจจัยสำคัญที่จำเป็นเพื่อกำหนดว่าปัจจัยที่ทำให้ได้สำเร็จ (Success Factor) ในธุรกิจใดบ้างที่อยู่ในการควบคุมขององค์กรและปัจจัยใดเป็นปัจจัยภายนอก ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ) และการร่วมมือระหว่างสมาชิกของธุรกิจในการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้

การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดแห่งความสำเร็จ (CSF) เป็นสิ่งที่องค์กรให้ความสำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยกระดับผลประกอบการให้สูงขึ้น (High Performance) จัดเป็นประสิทธิภาพติดตามผลการดำเนินการ (Monitoring System) ปัจจัยกำหนดแห่งความสำเร็จ (CSF) จึงเป็นเสมือนเครื่องมือหรือวิธีการในการแยกแยะ และวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่จะเร่งดำเนินการให้ดีที่สุด เพื่อการบรรลุเป้าหมายการประกอบการที่เหนือกว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จ (CSF) ของอุตสาหกรรมนี้ ประกอบด้วย

- 1) ต้นทุนและเทคโนโลยีการผลิต

⁵ Daniel, D. Ronald, "Management Information Crisis," Harvard Business Review, Sept.-Oct., 1961.

- 2) คุณภาพ มาตรฐานและการบริการหลังการขาย
- 3) การออกแบบและการสร้างตราสินค้าเอง
- 4) การสนับสนุนจากภาครัฐและการยกเว้นภาษีอะไหล่วัตถุดิบนำเข้า

• การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)⁶

1. จุดแข็ง Strength

1. เครื่องจักรกลการเกษตรของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ เป็นที่นิยม และมีตราสินค้าเป็นที่รู้จักของประเทศเพื่อนบ้าน
2. ไทยตั้งอยู่กลาง แหลมอินโดจีน ซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก อีกทั้งประเทศเพื่อนบ้านยังมีการพัฒนาด้านเครื่องจักรกลการเกษตรที่น้อยกว่าและช้ากว่าประเทศไทย

2. จุดอ่อน Weakness

1. ต้นทุนและราคาสูงกว่าสินค้าจากประเทศอื่นโดยเฉพาะจีน
2. มีการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ทำให้ต้นทุนสูง
3. ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต ผู้ประกอบ การไทยยังดำเนินการการผลิตในลักษณะผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักรเพื่อประกอบใช้เฉพาะมากกว่าการหาจากแหล่งอื่นหรือรับช่วงการผลิต
4. ขาดการเชื่อมโยงนวัตกรรมผู้ประกอบการ (Business Matching) อุตสาหกรรม
5. เครื่องจักรกลการเกษตรไทย ยังขาดแคลนเทคโนโลยีระดับ High-End Technology และขาดสมรรถนะในการดูดซับเทคโนโลยีจากอุตสาหกรรมของต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศ ประกอบกับความสามารถในการออกแบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมค่อนข้างจำกัด ต้องเชื่อมโยงแหล่งวิจัยพัฒนา การสรรหาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (Technology Sourcing) และการลงทุนสร้างเทคโนโลยี เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน (Shared Technology) เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

3. โอกาส Opportunity

1. ตลาดในประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียน จากเครื่องจักรกลการเกษตรของไทย ได้รับความเชื่อถือจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีความต้องการ ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรเป็นจำนวนมากและเชื่อถือในคุณภาพสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทย

⁶ คำอธิบายเพิ่มเติม SWOT / GAP analysis / TOWS ในภาคผนวก

4. อุปสรรค Threat

1. กำลังซื้อในประเทศเพื่อนบ้านมีจำกัด
2. การลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์จากประเทศผู้ซื้อ
3. กฎ ระเบียบ และมาตรฐานการผลิตของไทยสูงมาก
4. การส่งเสริมการลงทุน ให้เฉพาะกับผู้ประกอบ การที่มีหลักฐานทางการเงินตามมาตรฐานสากล ซึ่งส่วนใหญ่มิใช่เป็นผู้ประกอบการภายในประเทศ

การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขัน

● Gap Analysis

	เป้าหมาย	สถานภาพปัจจุบัน
วัตถุดิบ การผลิต แรงงานต้นทุน และ มาตรฐาน	– ต้นทุนการผลิต สามารถแข่งขันได้	● ต้นทุนวัตถุดิบสูง เช่น เหล็ก ● ต้นทุนสูงในการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน
แรงงาน	– แรงงานเพียงพอกับ ความต้องการและมี คุณภาพ	● ต้นทุนแรงงานสูงและขาดแคลนแรงงาน ● ทักษะของแรงงานที่ต้องการทำงานใน องค์กรใหญ่มากกว่า SMEs
อัตราภาษี ระเบียบ พิธีการศุลกากร	– ไม่มีภาษีนำเข้าวัตถุดิบ	● ภาษีนำเข้าวัตถุดิบรวมแล้วสูงกว่าการนำเข้า เครื่องจักรสำเร็จจากต่างประเทศ

● TOWS Matrix

	จุดแข็ง	จุดอ่อน
โอกาส	– การทำตลาดในประเทศ	– การรวมกลุ่มเป็น Cluster เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

	อาเซียนโดยเฉพาะประเทศ CLMV และอินโดนีเซีย (S+O)	เทคโนโลยีในการผลิต (W) รวมถึงการทำตลาด ต่างประเทศร่วมกัน (O)
อุปสรรค	- การร่วมลงทุนกับประเทศ ในอาเซียน (S) เพื่อโอกาส ในการพัฒนานวัตกรรม ใหม่ ๆ (T)	- ทบทวน แก้ไข กฎ และระเบียบ เช่น มาตรฐานต่าง ๆ สำหรับสินค้าส่งออก เพื่อให้ผลิตสินค้าเกรดรองเพื่อ แข่งขันกับสินค้าจีนและตอบสนองกำลังซื้อระดับ ต่ำลง(W+T) - การสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังเช่น ลดภาษีนำเข้า วัตถุดิบ ความช่วยเหลือเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทาง ปัญญาในต่างประเทศ ฯลฯ (T) เพื่อให้สามารถแข่งขัน ด้านราคาได้ (W)

หมายเหตุ : ข้อมูลได้ผ่านการรับรองจาก ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

แนวทางการเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อรองรับ AEC

การปรับตัวของผู้ประกอบการ

1. การเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิต

- การลดต้นทุนการผลิต ด้วยการบริหารจัดการต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำ เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต ผลักดันการผลิตสินค้าให้ มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการแข่งขันทางด้านราคา

2. การสร้างความเข้มแข็งด้าน Supply Chain Management

- การแก้ปัญหาในกลุ่มอุตสาหกรรมโดยรวมกลุ่ม เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ซึ่งกัน และกันในกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น การนำเอาการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ของแต่ละ

โรงงานมาใช้เพื่อลดต้นทุน แก้ไขเรื่องค่าแรงสูงแต่ไม่มีประสิทธิภาพ และร่วมกันบุกตลาดต่างประเทศ

3. การแสวงหาตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ

- ผู้ประกอบการรับจ้างผลิต (OEM) ควรหันมาทำการตลาดเชิงรุกมากขึ้น โดยการปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจ จากเดิมที่ใช้กลยุทธ์การตลาดแบบตั้งรับ โดย อร์รับคำสั่งซื้อจากผู้ว่าจ้างผลิตมาเป็นการออกแบบและมิตราสินค้าของตัวเอง
- การลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น จากการที่ผู้ว่าจ้างผลิตรายใดรายหนึ่งที่อาจจะลดคำสั่งซื้อ โดยการกระจายคำสั่งซื้อจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น และการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทั้งภาคธุรกิจไทยและต่างประเทศให้กว้างขวาง เพื่อเพิ่มโอกาสในการร่วมทุนในการผลิตและการส่งออก
- ผู้ประกอบการที่เริ่มมีตราสินค้าเป็นของตนเอง ควรทำการศึกษาพฤติกรรมตลาดในเชิงพาณิชย์อยู่เสมอ เพื่อที่จะผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

นโยบายและการสนับสนุนโดยภาครัฐ

รัฐบาล

- ส่งเสริมข้อมูลที่ยังเข้าไม่ถึงผู้ประกอบการในเรื่องของนโยบายที่จะส่งเสริม SMEs ส่งเสริมสินเชื่อสำหรับผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตรต้องมีการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น
- มีปัญหาในเรื่องของแรงงาน ด้านภาษาหลาย ๆ ภาษา
- ต้นทุนที่สูงเนื่องมาจากเหล็กที่เกิดจากการนำเข้าที่อยากให้ภาครัฐช่วยเหลือ และหากมีการตั้ง Hub ต่างประเทศได้ก็จะเป็นการช่วยธุรกิจให้อุตสาหกรรมเหล่านี้ด้วย อีกทั้งเรื่องเงินทุนสินเชื่อยังมีความขาดแคลน สำหรับเรื่องของ R&D จากทางภาครัฐยังไม่เพียงพอ แรงงานวิชาชีพที่เป็นปวส. หรือ ปวช. ยังขาดอยู่แต่ส่วนที่ส่งผลต่อการศึกษาระบบคือ มาตรฐานการวัดผล การศึกษาในการวัดศักยภาพหรือขีดความสามารถ ทำให้บุคลากรสมัยใหม่ไม่ยอมทำงานที่ต้องใช้ความท้าทายมากเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีความต้องการข้อมูลสำหรับการเจาะตลาดใหม่ยังมีน้อย
- การส่งเสริมในการขยายตลาด ต่างประเทศมีน้อย ทั้งที่เครื่องจักรกลทางการเกษตรมีโอกาสในการขยายไปสู่ต่างประเทศได้ มาก เนื่องจากเครื่องจักรทางการเกษตรของไทยถือว่าเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศอาเซียน ในปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรจากทางประเทศญี่ปุ่น (มีราคาแพงมาก) จีน (ใช้แล้วทิ้ง) แต่ของไทยมีชื่อเสียงที่ดี แต่ยังขาดเรื่องของการสนับสนุนจากทางภาครัฐ SMEs จะไม่รู้ขั้นตอนในการดำเนินการในต่างประเทศ

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

- แก้ไขปัญหาภาษีนำเข้าจากการนำเข้าชิ้นส่วนและอะไหล่มาประกอบเอง ในประเทศ ซึ่งต้องมีการเสียภาษีมากกว่าการซื้อเครื่องจักรสำเร็จจากต่างประเทศซึ่ง เสียภาษีร้อยละ 5 แต่หากนำเข้าจาก ASEAN จะไม่มีภาษี
- การสนับสนุนเกษตรกรจากทางภาครัฐให้มากขึ้น เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่คือ เกษตรกรมีความต้องการเงินทุนในการซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร โดยปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่กู้เงินโดยเสียดอกเบี้ยสูง
- การสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนใน SMEs ขนาดเล็กและกลางเพื่อที่จะ สามารถขยายการผลิตได้
- แก้ไขปัญหาแรงงานขาดแคลนต้องการวิชาชีพทางด้านเครื่องจักรกลเหล่านี้
- การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ปัจจุบันการนำเข้าวัตถุดิบต้องเสีย ภาษีนำเข้า สูงและ ไม่มีการจัดหมวดหมู่ที่ชัดเจน

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

ภาคผนวก

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (The Principle of Absolute Advantage) ของ Adam Smith ได้กล่าวไว้ว่า การค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้ประเทศคู่ค้าทั้งสองได้ประโยชน์ นวัตกรรมทั้งสองฝ่ายก็ต่อเมื่อแต่ละประเทศมุ่งผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ (Specialization) แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน แต่ก็เกิดคำถามขึ้นว่า ถ้าประเทศหนึ่งไม่มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าชนิดใดเลยเมื่อเทียบกับอีกประเทศหนึ่งจะสามารถทำการค้าระหว่างประเทศได้หรือไม่

การค้าระหว่างประเทศและการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติภายในระบบเศรษฐกิจจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของระบบเศรษฐกิจนั้น ๆ ซึ่งความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ หมายถึง ความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ

Bela Balassa (1997) ได้เสนอค่าดัชนีวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) มาใช้วิเคราะห์แทนการใช้ต้นทุน บนแนวคิดที่ว่ามูลค่าสินค้านั้นจะสะท้อนต้นทุนโดยเปรียบเทียบได้ดีเพราะเป็นการสะท้อนถึงต้นทุนจากปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินด้วย โดยมีสมมติฐานของรสนิยมที่เหมือนกันและภาษีที่เท่ากันในทุก ๆ อุตสาหกรรมในแต่ละประเทศ ซึ่งหลักการคือ การเปรียบเทียบส่วนแบ่งการส่งออกของสินค้าชนิดหนึ่งจากการส่งออกทั้งหมดของประเทศนั้นกับส่วนแบ่งของการส่งออกสินค้าชนิดดังกล่าวจากการส่งออกทั้งหมดของโลกโดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (Balassa Bela, 1977)

สูตรการคำนวณค่า RCA

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij} / X_j}{X_{iw} / X_w}$$

โดย

RCA_{ij}	=	ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้า i จากประเทศ j
X_{ij}	=	มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของประเทศ j
X_j	=	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ j
X_{iw}	=	มูลค่าการส่งออกสินค้า i จากทั่วโลก
X_w	=	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดจากทั่วโลก
i	=	ประเภทของสินค้า

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

j = ประเทศที่ส่งออก
w = โลก

การอธิบายค่า

$RCA_{ij} > 1$ แสดงว่าประเทศ j อยู่ในสถานะที่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า i ในตลาด w

$RCA_{ij} < 1$ แสดงว่าประเทศ j อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า i ในตลาด w

$RCA_{ij} = 1$ แสดงว่าประเทศ j อยู่ในสถานะที่ไม่ได้เปรียบและไม่เสียเปรียบในการส่งออกสินค้า i ในตลาด w

ตารางที่ 1 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสินค้าส่งออกของอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	RCA										ค่าเฉลี่ย
	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	RCA
เครื่องจักรกล	1.11	1.05	1.06	1.11	1.22	1.30	1.40	1.34	1.30	1.31	1.22

ที่มา : Global Trade Atlas, กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2554

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพ และขีดความสามารถ

1. ทฤษฎีการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค (SWOT Analysis)

ความหมายของ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

ทฤษฎีนี้คิดค้นขึ้นโดย อัลเบิร์ต ฮัมฟรี (Albert Humphrey) ได้นำเทคนิคนี้มาแสดงในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ในช่วงปีคริสต์ศักราช 1960s and 1970s

SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมายดังนี้

- Strengths-จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
- Weaknesses-จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
- Opportunities-โอกาสที่จะดำเนินการได้

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/SWOT_analysis

Threats-อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานของอุตสาหกรรม

หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส- อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารในอุตสาหกรรมนั้น ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกอุตสาหกรรม ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อธุรกิจและจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมที่เหมาะสมต่อไป

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

วิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมอย่างไร จุดแข็งของอุตสาหกรรมจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนของอุตสาหกรรมจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ทำให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายอุตสาหกรรม ในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของอุตสาหกรรม ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้อุตสาหกรรมพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

ขั้นตอน/วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของอุตสาหกรรม ทำให้มีข้อมูล ในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งของอุตสาหกรรม แสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนของอุตสาหกรรมให้มันน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอุตสาหกรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในอุตสาหกรรม

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในอุตสาหกรรมจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในอุตสาหกรรมทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมเหล่านี้ ที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายในคือ ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้านทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และทรัพยากรในการ

บริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา อุตสาหกรรมเพื่อที่จะ
เข้าใจสถานการณ์และผลกระทบก่อนหน้านี้ด้วย

- จุดแข็งของอุตสาหกรรม (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่
อยู่ในอุตสาหกรรมนั้นเองว่าปัจจัยใดภายในอุตสาหกรรมที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นของ
อุตสาหกรรมที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาได้และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ
อุตสาหกรรม

- จุดอ่อนของอุตสาหกรรม (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมอง
ของผู้ที่อยู่ในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในอุตสาหกรรมที่
เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบของอุตสาหกรรมที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็น
ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรม

การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรมนั้น สามารถค้นหาโอกาส และอุปสรรค
ทางการดำเนินงานของอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ทั้งในและระหว่าง
ประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของอุตสาหกรรม เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน
การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตรารู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่น
ฐานและการอพยพของ ประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ และ
วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และ
สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จะ
ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอก
อุตสาหกรรมปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการ
ของอุตสาหกรรมในระดับมหภาค และสามารถนำข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้อุตสาหกรรมเข้ม
แข็งขึ้นได้

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกอุตสาหกรรม
ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม ซึ่งอุตสาหกรรมจำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพอุตสาหกรรมให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่
จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

2. การวิเคราะห์ช่องว่างการดำเนินงาน (Gap Analysis)⁸

หลังจากได้มีการทบทวนสถานการณ์ภายในและภายนอกของอุตสาหกรรมแล้ว การจะขับเคลื่อนองค์กรผ่านอุปสรรคและโอกาสไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ จะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ต่าง ๆ เครื่องมือหนึ่งซึ่งใช้กันมากในธุรกิจและทางเศรษฐศาสตร์คือ การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เป็นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ AEC ณ ปัจจุบันกับสิ่งที่ต้องการหรือที่ควรจะเป็นเพื่อให้สามารถแข่งขันหรือได้ประโยชน์จาก AEC มากที่สุด โดยใช้การประเมินแบบ 3 มิติ ได้แก่

- 1) ความเกี่ยวเนื่อง (Relevancy) โดยการพิจารณาว่าประเด็นนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหรือไม่ ทั้งด้านบวกและด้านลบ
- 2) ความสามารถในการแข่งขัน (Competency) โดยการพิจารณาขีดความสามารถของอุตสาหกรรม
- 3) แนวโน้มความต้องการ (Growth of Needs) โดยการพิจารณาปัจจัยความต้องการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ AEC

3. TOWS Matrix

หลังจากที่มีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยการวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดแล้ว ก็จะนำมาข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมตริกซ์โดยใช้ตารางที่เรียกว่า TOWS Matrix โดย TOWS Matrix เป็นตารางการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ประเภทต่าง ๆ

ในการนำเทคนิคที่เรียกว่า TOWS Matrix มาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์นั้น จะมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด โดยที่การประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นการระบุให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจะเป็นการประเมินภายในอุตสาหกรรม ส่วนการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดจะเป็นการประเมินภายนอกอุตสาหกรรม กล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของการกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้เทคนิค TOWS Matrix นี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ที่ละเอียดในทุกแง่มุม เพราะถ้าวิเคราะห์ไม่ละเอียดหรือมองไม่ทุกแง่มุม จะส่งผลทำให้การกำหนดกลยุทธ์ที่ออกมาจะขาดความแหลมคม

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจำกัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับข้อจำกัด ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่ดังกล่าว ทำให้เกิดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Gap_analysis

1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก ตัวอย่างเช่น กรมธนารักษ์มีจุดแข็งคือ ความสามารถในการผลิตเหรียญและมีโรงกษาปณ์ที่ทันสมัย มีโอกาสคือ สามารถหารายได้จากรการผลิตเหรียญได้ ทั้งหมดสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในเชิงรุกคือ ยุทธศาสตร์การรับจ้างผลิตเหรียญทุกประเภททั้งในและต่างประเทศ

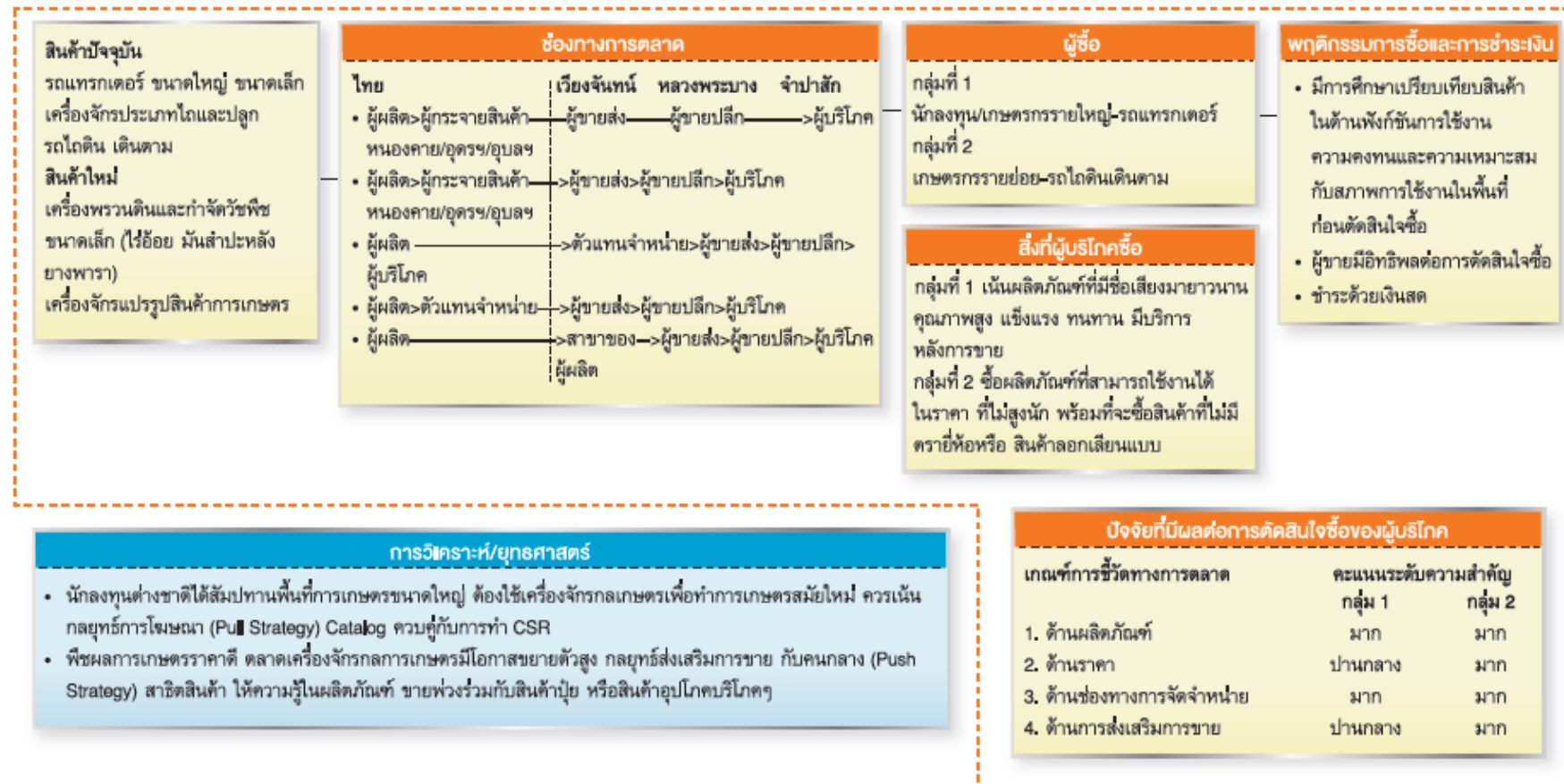
2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมมีจุดแข็ง ขณะเดียวกันอุตสาหกรรมก็เจอกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดจากภายนอกที่อุตสาหกรรมควบคุมไม่ได้ แต่อุตสาหกรรมสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่ในการป้องกันข้อจำกัดที่มาจากภายนอกได้ ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีจุดแข็งคือ เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ ขณะเดียวกันมีข้อจำกัดคือ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีไม่เพียงพอที่จะสามารถจัดตั้งหน่วยงานของตนเองอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศได้ ทั้งหมดสามารถนำมา กำหนดยุทธศาสตร์เชิงป้องกันคือ ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมมีโอกาสที่จะนำแนวคิดหรือวิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ไขจุดอ่อนที่อุตสาหกรรมมีอยู่ได้ ตัวอย่างเช่น ระบบราชการมักมีจุดอ่อนคือ มีขั้นตอนการทำงานที่ยาว ใช้เวลานาน ขณะเดียวกันก็มีโอกาสคือ โอกาสของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ทั้งหมดสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์เชิงแก้ไขคือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการและในกระบวนการทำงานของราชการให้มากขึ้น (e-Administration)

4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรับ ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมเผชิญกับทั้งจุดอ่อนและข้อจำกัดจากภายนอกที่อุตสาหกรรมไม่สามารถควบคุมได้ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีจุดอ่อนคือ ต้องนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศ ประกอบกับพบข้อจำกัดคือ ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งหมดนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในเชิงรับคือ ยุทธศาสตร์การรณรงค์ประหยัดพลังงานทั่วประเทศอย่างจริงจังและยุทธศาสตร์การหาพลังงานทดแทนที่นำทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่มีอยู่มากขึ้น

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

แผนที่การตลาดประเทศลาวของกลุ่มเครื่องจักรกลการเกษตร

ที่มา: โครงการจัดทำแผนที่การตลาดสำหรับ SMEs สู่ตลาดอาเซียน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

ภาพการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community: AEC) ปี 2554: กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร ณ เดือนกันยายน 2554

**รายชื่อคณะกรรมการโครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ภาคการผลิต เพื่อรองรับการเข้าสู่
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)**

1. นายวิศิษฐ์ ลิ้มประนะ	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษา
2. นายเจน นำชัยศิริ	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษา
3. นายมานะผล ภู่มบุญ	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษา
4. นายวัลลภ วิตนากร	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษา
5. นายอรินทร์ จิรา	รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	ประธาน
6. นายอิศเรศ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต	รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	รองประธาน
7. ดร.ปิยะนุช มาลากุล ณ อยุธยา	รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	รองประธาน
8. นายสมปอง ผลเจริญจิต	รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	รองประธาน
9. นายกรกฎ ผดุงจิตต์	รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
10. นายพัฒนศักดิ์ อุ่นตระกูล	กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
11. นายทศพล วงศ์ลาบัตร์	กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
12. นายชาญ สารเลิศโสภณ	ผู้อำนวยการใหญ่	กรรมการ
13. นายมนต์ชัย รัตนะ	รองผู้อำนวยการใหญ่	กรรมการ
14. นายเอนก สิริวิรัช	ที่ปรึกษาสำนักงานสภาอุตสาหกรรมฯ	กรรมการ
15. นางอังศนา ชีวะดุขุฎี	ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรม	กรรมการ
16. นายภาคภูมิ ติระนันท์	ผู้อำนวยการฝ่ายองค์กรระหว่างประเทศ	กรรมการ
17. นายสิรินทร์ ปิยพฤทธิ	ผู้อำนวยการสถาบัน SMI	กรรมการและเลขานุการ
18. นางสาวพัชรียา เจตสรณ์	เจ้าหน้าที่บริหารสถาบัน SMI	ผู้ช่วยเลขานุการ
19. นางสาวมลฤดี พฤทธิโรจน์ถาวร	เจ้าหน้าที่ฝ่ายองค์กรระหว่างประเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะที่ปรึกษาวิชาการ จากสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 1 ผศ.ดร.วีริศ อัมระปาล
- 2 ผศ.ดร. สุรชาติพิย์ สวนมะลิ
- 3 ดร. ณัฐริกา ฤทธิพิพพันธ์
- 4 ดร. บุญญรัตน์ สัมพันธ์วัฒน์ชัย
- 5 ดร. ประกาศ จันจะนะ
- 6 ดร. ชำนาญ งามมณีอุดม
- 7 คุณนพเก้า จันทร์สุขสวัสดิ์
- 8 นายสุพจน์ ลาภปรารถนา
- 9 นายอิทธิศักดิ์ ลือจรัสไชย
- 10 คุณลัดดาวัลย์ ราชูรัชต์
- 11 ดร. นิโบล นาคะเลิศกวี
- 12 นายบุญชาติ ชัยปาริณตร์

สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมผลิต (SMI) ร่วมกับ สำนักงานอัครราชทูตระหว่างประเทศ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โซนดี ชั้น 3 เลขที่ 60 ถนนรัชดาภิเษกตัดใหม่ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ 02-345-1059 โทรสาร 02-345-1188 URL : <http://www.smi.or.th>

สนับสนุนโดย

จัดทำโดย

